

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osztorfőköri és vasárnap
 ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közégek, községi előfizetők, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, tisztek, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.
 Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

B E T E G H P Á L

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a köziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Közi:atokat vissza nem adjuk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések pedig 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyit-tér so a K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és klóring 10,489. szám

Lanyha kurucok.

Írta: Pallos Árpád dr.

Még a parlament nyári szünetének kezdete előtt Kossuth Ferenc, mint az országos függetlenségi és 48-as párt vezére arra kérte a képviselőket egyben a 48-as eszmék híveit is, hogy úgy a saját, mint különösen a párt, de legkiváltképpen az ország érdekében, széledjenek szerte szét a hazában s hirdessék a népnek a függetlenségi elv mellett való tántoríthatatlan kitaratást, a rendíthetetlen bizalmat képviselőik, de különösen választott pártvezéreik mellett.

S a nyár szerte széledt, de vezérének szavát nem fogadta meg. A nagy meleg, a vidéki képviselők mezei munkái, úgy látszik nagyobb fontossággal bír előttük, semmint a párt, az ország elsőrendű követelményei.

Idestova letelik a pihenésre szánt idő. Az országháza ismét összeül, hogy vitális érdekeinkben döntsön s a nagy szünet semminemű kibontakozással nem szolgált, egyetlen lépéssel sem vitte előbbre, a már nyár elején kátyuba ragadt ország szerkerét.

Mintha csak egyöntetűen határozták volna el, hogy nyári pihenőjükben nem háborgattatják magukat, oly egyformán semmit sem tesznek, ami valamelyest csak figyelemre is méltó lenne, oly semmibe sem veszik a vezér jól megfontolt kívánságát.

Szinte azt hitte volna minden józan politikus, hogy a nyári szünetet minden egyes honatya annál is inkább fel fogja használni politikai agitációkra, mert hiszen az új választások s ezzel egyidejűleg a kerületek megoldozása küszöbön áll s minden képviselőnek érdeke, hogy kerületét a jövőben is megtarthassa.

E helyett mit tapasztalunk. A pihenőre ment képviselők majd legnagyobb százaléka szó szerint vette a pihenőt s nagyrészt fürdőhelyeken keres nyílt a nagy fáradalmak ellen, másrészt vidéki tuszkulánumaikba vonultak vissza, hogy ott keseregjenek a haza szomorú sorsa felett.

Csak hogy ez nincsen rendjén! Ha az ország érdekeit képviselő urak nem törődnek a haza dolgaival, ha azok indolensek a nagy problémák megoldásában, akkor ugyan minő

oldalról várják a folytonosan tartó válság megoldását s honnan remélik, hogy őszre a viszonyok javulni fognak?!

A semmivétessel még ügyeket el nem intéztek, de legkevésbé intézhetők a mi speciális politikai bonyodalmaink, melyek évszázados szerencsétlen diplomáciai tevékenységekből fakadnak. Erős agitáció, a nép legszélesebb rétegeinek bevitele a nagy, aktuális politikai kérdésekbe, oly erősségek lettek volna, melyek a kormány amugy is sisiphusi munkáját némiképpen megkönnyíthették volna. Így azonban a válság elodázásából semminemű előnyt sem remélhetünk. Sőt ellenkezőleg! Az osztrákok látva a kurucok lanyhaságát, még nagyobb bátorságra kapnak s még meszebbre mennek példátlan igazságtalanságukban, a magyar érdekek megtagadásában.

Jól tudjuk mi azt, hogy a mi gyöngye szavunk csak kiáltó szó lesz a pusztában, mely visszhang nélkül elhal a semmiségben. De mi nem akarjuk azt a hibás látszatot kelteni, hogy „Qui tacet, consentire videtur“, a hallgató beleegyezni látszik, hogy mi is szentesítjük azok ténykedését, akik tulajdonképpen nem tesznek semmit a haza sorsa érdekében.

Fel tehát kurucok! Fel a tespedésből! A labanc ne lássa meg ősi renyhességteket. Kövesétek a vezér intő szózatát s járjátok be a hazát buzdító, felvilágosító, erősítő szavatokkal! Hadd lásson a nép tisztán s világosan a saját ügyében. Tudja meg, mit várhat képviselőitől, mit vezéréktől és mit uralkodójától. Ha azután minden egyes honatya megtette kötelességét, akkor nyugodtan tekinthetünk a vakáció végére, senkit felelősség a következményekért nem terhelhet, mert mindenki megtette a magáét.

De jól vigyázzanak! Mert miként a múltban, úgy a jelenben is, ha lanyha a kuruc, annál frissebb, annál óvatosabb, támadásra készebb a labanc.

S a labancok utódai még élnek!

— **A tiszti főügyész nyugdíjazása.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának a vármegyei tiszti főügyész nyugdíjazására vonatkozó határozatát — indokai alapján — a belügyminiszter jóváhagyta.

— **Községi képviselőválasztás** ügyében a községi előjárásnál, illetve r. t. városnál a törvényes 15 napon belül beadott panasz elkésztetnek nem tekinthető és az 1896. XXVI. t.-c. 96. §-a alapján vissza nem utasítható. (Közig. bírós. 6788—908. sz.)

POLITIKA.

— Fővárosi tudósítónktól —

A budapesti nemzetközi orvosi kongresszus körül a politika hullámai csapkodnak magasra. A szigorúan tudományos jellegű nemzetközi összejövetelt politikai kérdések gyanánt kezelik és politikai pártállások szerint itélik meg. Az a tervszerű agitáció, amelyet a nemzetiségek folytatnak ellenünk, most az orvoskongresszust tette meg ütköző ponttá és ebben keresi az alkalmat arra, hogy Európát ellenünk hangolja.

Be kell vallanunk, hogy a nemzetiségek nagyon ügyesen, szorgalmasan, nemesebb ügyhöz méltó buzgalommal agitálnak a magyar nemzet ellen. És el kell ismernünk azt is, hogy az eszközökben, a harci fegyverek megválogatásában nem nagyon válogatósak.

Tudományos kérdést politikai ténnyé átváltani: ez a fogás rávall a nemzetiségekre. A tudomány csarnokaiba bevonultatni a politikát, igazán olyan trükk, amelytől minden jobb érzésű ember elfordul. De hát ők nem tulságosan kényesek, ha a magyar nemzet befekettetéséről van szó és nem riadnak vissza semmiféle eszköztől, amely e céljukat szolgálja.

A román orvosok után most a szerb orvosok körében hódított az a felfogás, hogy a budapesti orvosi kongresszusra nem szabad ellátogatniok. Nem pedig azért, hogy nem tehetik be lábukat olyan állam fővárosába, amely tüzzel-vassal irtja a nemzetiségeket.

A tudomány bizonyára nem fog sokat veszíteni vele, ha a román, meg a szerb orvosok távol maradnak a kongresszustól. Inkább ők lehetnek a vesztesek. De hisz ők nem is a tudományos célzatot nézik, hanem az agitációs harcra gondolnak. Nem a tudomány komoly szolgálata vezeti őket, hanem a politikai küzdelem. Nem törődnek avval, ha tudományos téren talán hátrányukra lehet, hogy ők nem vesznek részt a világ legelőkelőbb orvosainak ez összejövetelén. Sokkal nagyobb nyereségük és elégtételük, ha a kongresszus alkalmából ismét telelarmázzhatják Európát hazug siránkozásaikkal és ellenünk uszítatják az európai közvéleményt.

Hogy ezekből az obligát nemzetiségi panaszokból mennyi az igaz, avval minden komoly, józan felfogású, objektív itéletű ember tisztában lehet, aki nem engedi magát hazug szólamokkal félre vezetett, hanem előbb a terveket akarja megismerni. De természetes, hogy a külföld, ha folytonosan csak ezeket a panaszokat hallja és a tényeket,

az igazságot nem terjesztik eléje, a végén mégis gyanakodni kezd, hogy talán csakugyan van valami ezekben a vádakban. Nekünk is kell hát állanunk a külföld előtt, nem szabad lenéző hallgatással napirendre térnünk a nemzetiségi áskálódások felett, mert ha nem hangoztatjuk az igazunkat, ha nem teszünk semmit ennek a könnyen megdönthető — mert a hazugság fegyvereivel dolgozó — agitációnak az ellensúlyozására, akkor ne csodálkozzunk rajta, hogy utóljára is tényleg általánossá lesz a felfogás, hogy a magyar nemzet zsarnok elnyomója a nemzetiségeknek. Meg kell mozdulnunk nekünk is, ki kell szállanunk a sikra és az igazság fegyvereivel, a tények őszinte feltárásával kell összetörnünk a nemzetiségek hazug fegyvereit.

A politika most nyári álmát alussza. A politikusok mind nyaralnak, távol a fővárostól és ősszig semmi sem fogja megtörni ezt a politikai teljes szélcsendet Természetesen azonban egyes lapok mégis politikai szenzáció után szimatolnak és valami nagyobb leleplezéssel szeretnének kedveskedni olvasóiknak. Ilyenkor nyáron nőnek meg a kis apró-cseprő ügyek óriási horderejű eseményekké és születnek meg a hatalmas szenzációk, amelyeknek legtöbbször semmi alapjuk sincs. Legutóbb az egyik lap azt a nagy titkot pattantotta ki, hogy ősszel választásra készülnek, a bankosokat kitessékelik a függetlenségi pártból és a koalíció eddigi pártjainak kormányhü elemeiből erőszakos választások útján többséget teremtenek a mindent feladó kormányzati program számára. Természetesen ez az egész közlés a fantázia szüleménye és csak ilyenkor nyáron tűri el a nyomdafestéket, amikor események híjában némely lapoknak messékel kell a rovatokat megtölteni. A bankosok kitessékelése már körülbelül olyan előkelő szerepet játszik a hírek között, mint a — tengeri óriási kigyó. Nincs semmi a kánikulában — jövel jó öreg tengeri kigyó. Nem történt semmi a szünet alatt a politikában — elő a vészhirrel, a bankosok kiugrasztásával. Igazán nem tudjuk, hányadszor kell már ismételni, hogy a függetlenségi pártban semmiféle külön bankcsoport nem létezik. A párt teljesen egységes, úgy az elvekben, mint a taktikai kérdésekben. Ezt az erős egységet már számtalanszor dokumentálta ékesszólóan és az önálló bank kérdésének tekintetében a párt egyetlen tagja sincs más véleményen, mint a mit a párt egésze vall. Az önálló bank felállítása kardinális programponjtja a pártnak, attól egy percre sem tért el, nem fog eltérni és aki külön csoportban látja az önálló bank híveit, a kiket pláne ki kell rekeszteni a pártból, — az hamisan lát.

— **Ieles mondasok.** A ki felveszi pennáját, szóljon igazat vagy hallgasson. — Könnyebb a nap világot eloltani, mint a keresztény egyházat eltörölni. — A hit szeretet nélkül ugyan lehetséges, de nem ér semmit

A magyar dal országos ünnepe.

Országos ünnepre gyűltek össze mai napon, augusztus 15-én Kecskemét városába a magyar dalosok, hol három ezer magyar dalnokkal több, mint ötven magyar művészi egyesület részvételével a XVIII-ik országos dalünnep lesz a magyar hazának jelentékeny társadalmi és művészi eseménye. Érdekes az esemény, érdekes annak kerete a nagy magyar város, ahol virágzik a mezőgazdaság, szorgosan, eredménnyel dolgozik az ipar s élénk a kereskedelem s a gazdasági élet lüktető hullámverése mellett igaz szeretete lakozik a magyar tudományok és a magyar művészetnek.

Az országos dalünnep a magyar dalosegyesületek országos szövetségének a visszatérő, három évenként megismétlődő eseménye. Ez a szövetség nagy multra tekint vissza. Hajdani országos ünnepei a magyar társadalom és művészet rendezkedő és szervezkedő éveiben, a megelőző évtizedekben jegecsesedési pontjai voltak azoknak az elemeknek, amelyek az ország boldogulásában főpillérnek tartották az élénk, igazi magyar művészeti életet s azt, mint fejlesztésre képes televény földben, az erős magyar társadalomban kívánták elültetni.

Ma az országos dalünnep társadalmi jelentősége némileg meghanyatlott, nálunk Székelyudvarhely pedig már-már kialvóba van, mert az igazított, különféle befolyások által ingadozóvá tett magyar társadalom veszedelmesen keresi a művészetet — csak, mint élvezeti cikket és ezt nem találja meg a dalosegyesületekben, amelyek tulajdonképpen a társadalom önzetlen művészeti telepei. A dal az egyén lirája, a dalárda a társadalom hangszere s olyan ez a hangszer, amilyen maga a társadalom.

A magyar társadalom mai szerte-húzó, töredezett, egység nélkül szükkülő bensejébe visszahívó, visszahívó zöngéket ad, hogy igazi nagy, a társadalmat egybefoglaló hatása ma a magyar dalnak nincs. És ez nagy hézaga a magyar társadalomnak. A művelt nyugat nagy társadalmi egységeket tud teremteni s abban rejlik azoknak a nemzeteknek igazi ereje, hatalma. Mi erre képesek nem vagyunk. És ez a mi gyengeségünk. A miénk egyik fő oka az, hogy a dalban még mindig nem tudtuk megkeresni azt a kapesot, amely a társadalom különböző rétegeit összefoglalja.

Szeretünk a mi nagy és igen sokszor túlzott nemzeti önértékünk rövidlátójából kicsinyléssel tekinteni a külföldre, ahol igazán nagy erők születnek meg a dal összefoglaló, a társadalmi különbségeket kiegyenlítő hatalmából. Ott a dalárda nemzeti szalon, ahol a vezető művelt középosztály találkozik a kereső osztályok legkülönbözőbb elemeivel. A honoriációrok együtt vannak a gazdákkal, iparosokkal, kereskedőkkel; a társas érintkezés, a dal föllemelő hatása bensővé teszi és az érintkezés eme pontján kiegyenlítődik a társadalmi különbség.

Erre volna nekünk is szükségünk különösen Székelyudvarhelyt fokozottabb mértékben, mint a minőben ma éppen a Székely Dalos egyesület gyengébb hatása következtében megvan. Nemzeti hibánk következtében megvan. Nemzeti hibánk, hogy raffináltan keressük és találjuk meg a választó vonalakat, a hasító ékeket, nehogy valamiképp az erős és egységes magyar társadalom megszűlethessék.

Ennek az erős és egységes magyar társadalomnak pedig a nemzeti dal hatalmas előmozdítója lenne s ha ez eddig kifejlődött volna, tizezérel vándorolna mai nagy ünnepre a székely-magyar az Alföldre; megmutatván kifelé is a társadalmi erőt, ami benne rejlik.

Több jóakarát, több támogatás a

dalos egyesületeknek. Kevesebb a gunyból, a lenézésből, a magyar társadalom és nemzet emetűzhelyei nek s akkor bizonyára hatalom lesz nálunk is a dal.

Szterényi államtitkár beszéde.

Az ország kisiparosságának — sajnos — kerekén 62 százaléka már minden segédkezéssel nélkül dolgozik. Ezek természetesen semmi-féle terhet sem viselnek. A többi 48 százalék túlnyomó része egy-két segédet vagy inast foglalkoztat. Ezek ezelőtt a járulék egyharmad részét fizették, ma a paritás biztosíthatása érdekében, hogy a munkásbiztosítás kiragadtassék az egyoldalú hatalmi körből, felét fizetik, de az országgyűlés által felvett módosítás alapján a törvénynek rendelkezése szerint öt éven át csak 2 százalékos. Azok a kisiparosok, kik azelőtt 3 százalékos járulékkal voltak megterhelve, ma egyetlen-fil-lérrel sem fizetnek többet, mint azelőtt. Azoknál ellenben, kiknél a járulék, azelőtt is 2 százalék volt, tényleg jelentkezik némi emelkedés. Olyan-e az az emelkedés, hogy jogos panaszra adhat okot? Csak a vidéki viszonyokat veszi itt alapul, mert Budapesten azelőtt is 3 százalékos járulékkal állott fenn. A vidéki iparosok túlnyomó többségének átlag napi 2 korona a munkabére. A legnagyobb része a vidéki kisiparosoknak — a segédkezéssel nélkülieket már figyelmen kívül hagyva — egy segédet és egy inast alkalmaz. Egy ily kisiparos tehertöbblete az új törvény alapján hetenként 5 fillér, évente 2 K 60 f; ha pedig csak egy segédje van, akkor heti 3 fillér és évi 1 K 56 f, 3 segéd mellett heti 9 f, évi 4 K 68 f, 4 segéd mellett heti 12 f és évi 6 K 21 f, végül, — a mi sajnos igen kevés van az országban — 5 segéd mellett heti 15 fillér és évi 7 K 80 f. Azt mondhatná valaki, — folytatta fejtegetéseit az államtitkár — hogy tendenciózusan a legalsóbb fizetési osztályt vettem és innen a kedvező eredmény. Igaz, hogy e szemrehányás jogosulatlan lenne, mert hisz a tényleges bérviszonyok a mérvadók. Mégis vegyük azt az esetet is, a midőn az iparossegéd napi bére 3—4 K közt váltakozik. Sajnos, ilyen ipari viszonyaink nincsenek! Ez esetben egy iparos 1 segéddel mindössze heti 7 fillérrel és évi 3 K 64 fillérrel fizetne többet, mint az előtt; ha pedig vesziünk 1 segédet, 1 inast, akkor többlete heti 9 fillér és évi 4 K 69 fillér, 2 segédet és egy inast, akkor többlete heti 16 fillér és 8 K 36 f; sőt ha itt is az öt segédet foglalkoztató kisiparosig terjesztjük ki a számítást, akkor az ilyen kisiparos tehertöbblete mindössze heti 35 f és évi 18 K 20 f.

Ime a nagy panaszoknak tárgyi alapja! Ezekből az adatokból megítélheti mindenki e panaszok alapos voltát.

Ezzel azonban korántsem akarja mondani, hogy a törvényen a gyakorlati élet szempontjából nincs javítani való. Kétségkívül van, mert mint minden emberi alkotásnak, ennek a törvénynek is vannak hibái és hiányai. Nem is tagadja a hiányokat, pótolni is akarja azokat, sőt az erre vonatkozó törvényjavaslat teljesen készen is van már, mely segíteni lesz hivatva az eddig tapasztalt legsúlyosabb bajokon: egyszerűsíteni lényegesen az eljárást és ezzel az iparosság terheit; intézményesen gondoskodni arról, hogy a pénztárolak ne válhassanak egyoldalú hatalmi tényezőkké és feltétlenül biztosítani, miszerint ezek személyzete a munkaadókkal és munkásokkal szemben egyaránt pártokon kívül álljon.

A munkaadók szívesen hoznak áldozatokat munkásaikért, de ezzel szemben biztosítékot akarnak az iránt, hogy ez áldozatok nem fordít-

tatnak ellenük. Ezt a biztosítékot meg fogja adni nekik a szóban levő törvényjavaslat.

Végül megemlékezik a szociális irányú alkotások rendjén az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvényről is. Itt megjegyzi, hogy ha helyes és szükséges volt gondoskodni az ügyvédek kötelező nyugdíjbiztosításáról, immár elérkezett volna az ideje az ipari és kereskedelmi alkalmazottak agkor- és rokkant-biztosításának, valamint a kisiparosság kötelező nyugdíjbiztosításának is.

Az államtitkár beszédét így fejezte be: Teljes tárgyilagossággal vázoltam a kormány és törvényhozás 3 éves tevékenységét. Nem részletben természetesen, hanem csupán vonásaiban. Bizvást állíthatom, hogy komoly munka korszaka vala és ha ezt a munkásságot elfogulatlanul hasonlítjuk össze alkotmányunk helyreállítására óta bármely hasontartalmu korszak tevékenységével, lehetetlen el nem ismerni, hogy ezen 3 év legproduktívabb korszakunk volt. De lehetetlen el nem ismernünk azt is, hogy gazdasági és szociális tevékenység még nem domborodott ki a kormányzati ülésben úgy, mint ezen idő alatt. Ez kifejezésre jut abban is, hogy a mai 3 évi működés alatt alkotott 162 törvényből 108 gazdasági és szociális jellegű.

Ez a tevékenység irányjelző a jövőre nézve.

Arra a jövőre, mely iránt — nem tagadom — komoly aggodalmaim vannak, mert nem látom az összefoglaló munkát sehol, mely azt komolyan előkészíteni alkalmas legyen.

Mint a megfigyelő állomáson horgonyzó hadihajó védett vizeken a legerősebb fényszóróval kémleli ki az előtte elterülő térséget, úgy lenne nekünk is kötelességünk védett helyzetben ily fényszórót alkalmazni és kutatni, nem mutatkozik-e közzadagunk egén veszélyt magában rejtő jelenség? E helyett a mi hájónk állandóan habörgő tengeren mozog és nem jut csendes vizekre.

Pedig csak kis éberséggel is lehetetlen nem látni meg azt a nagy veszedelmet, mely bennünket több oldalról, de különösen Ausztria nagy vasutállamosítási és hajózási akciójával fenyeget. Nem ma, hanem néhány év múlva. A mikor új szerződéses tárgyalásokra fog kerülni a sor. Mi pedig ezalatt elmulasztjuk legjobb munkaidőnket, azt, melynek szorgos kihasználására volna szükség, hogy vereséget ne szenvedjünk akkor, mikor az új berendezésre kerül a sor.

Ma még nem késő. De ha soká tart az az áldatlan politikai helyzet, melyben vagyunk; ha még soká lekötött legjobb erőinket az örökös harc, akkor félő, hogy komolyan kockáztatjuk vele éppen azt, a miért a harc folyt: gazdasági önállóságunk megeremésztését.

Pedig, hogy lehet azt komolyan előkészíteni, bizonyosság rá a legutóbbi 8 év ipari munkája, mely alatt a lehető legrosszabb viszonyok dacára is oly eredményt értünk el, hogy minden okunk van teljesen megelégedetnek lenni vele. 8 év után t. uraim 1899-től 1906-ig gyári iparunk kerekén évi 6.000.000 koronával termelt többet, 80.000 munkással foglalkoztat többet és 12 millió q szénnel fogyaszt többet, mint 8 évvel ezelőtt. És ha ezen idő különböző anyagdrágulását is számba vesszük és azt a legmagasabban 30 százalékra vesszük, akkor is évi gyári termelési többletünk kerekén 400 millió korona. Vegyük hozzá uraim kisiparunk sok ágának számokban ki nem fejezhető megerősödését és az e téren megnyilatkozó egészséges fejlődést: akkor oly eredménnyel állunk szemben, mely biztató a jövőre nézve és azt mutatja, hogy ha fokozottabb mértékben foglalkoznánk iparunk fejlesztésével: gazdasági ön-

állóságunk utjait erőteljesen egyengetnők.

Csakhogy ez egymaga még nem elég. Komoly, nagyarányú közlekedési, vasuti és vízi, valamint nagyarányú földmívelési politika is szükséges hozzá. Ha ezt a munkát elvégezzük, erőt gyűjtünk az ország számára. Ha elmulasztjuk, még több erőt veszítünk.

Nem kicsinylem t. uraim azt a fontos kérdést, mely körül ma a politikai harc foly: a bankügyet. Nagy gazdasági jelentősége elvitathatatlan. Kezdetől fogva azon az állásponton voltam, hogy ha az önálló bankot súlyos anyagi kockázatok és politikai bonyodalmak nélkül meg lehet most teremteni, akkor meg kell azt oldani. Legyen egy időnként visszatérő ütköző ponttal kevesebb; ugysis tulongul sok van a két államban között. De viszont azt is ugyanily nyíltsággal ki kell jelentenem, hogy oly nagyfontosságúnak a bankkérdés mostani, tehát határidőhöz kötött megoldását nem tartom, hogy azért az ország egész gazdasági fejlődését kockáztassam, sőt alkotmánykonfliktust idézzek elő miatta. Pedig ezt a fejlődést komolyan látom veszélyeztetve. Nyugodt fejlődésünket csak a korona és a nemzet egyetértése biztosíthatja. Épen ezért óhajtható lenne, hogy megtaláljuk a módját és utját az egyetértés helyreállításának, a korona hatalmának öregbítésére és a nemzet erejének gyarapítására.

Nincs az a hatalmas ország a világon t. uraim, melyet egy két-három évenként visszatérő súlyos politikai válság tönkre ne tenne. Annál inkább egy ilyen országot, melyet belső és külső ellenségek nyugvópontra jutni amugy sem engednek.

Azért az ország iránt tartozó kötelességünk, hogy keressük a megértés utjait s normális parlamenti viszonyokat teremtve, újabb komoly munkához fogjunk.

Kétségkívül nagy munkát végeztünk aránylag rövid idő alatt. A munka nagyobb része azonban még hátra van. Új helyzet előtt áll az ország és ez az új helyzet új feladatokat szab. E feladatokat meg kell oldanunk. Szívesen, örömmel veszem ki e munkából a magam szerény részét: Kérem hozzá t. uraim az önök további szíves támogatását és bizalmát. (Zajos helyeslés, hosszantartó taps és éljenzés.) (Vége.)

Udvarhelyvármegye népoktatása.

A vármegyei népoktatásügy f. évi július havi állapotának főbb mozzanatairól *Rhedei* János hivatalvezető kir. s. tanfelügyelő jelentését a közgazgatási bizottság ülésén a következőkben terjesztette elő:

A m. kir. vallás- és közoktatásügy Miniszter ar 1909. évi június hó 4-én 65778. szám alatt kelt rendelete alapján Homoródalmás, Székelymuzsna, Alsósófalva, Bögz és Parajd községekben kisedővoda létesítésére irányult tárgyalások sikerhez vezettek. Ez alapon Székelymuzsna és Parajd községekben az állami óvoda szervezésének kimondása iránt illetékes felsőbb helyen előterjesztést tettem.

Az említett többi községek szervezési iratai — a kir. s. tanfelügyelő közbejött betegsége miatt — elintéztést nem nyerhettek. *Felsőófalván* a tárgyalás sikere biztosítható nem volt.

Vagyason a tárgyalás függőben maradt. Székelykeresztúron, Bözdön és Etéden pedig utazási költség és idő hiányában a szervezési tárgyalások nem voltak megtarthatók.

A székelyudvarhelyi állami elemi és polgári iskolai építkezések mű-

szaki iratainak elkészítése céljából a vonatkozó helyszínrajzot Miniszter ur ő nagyméltóságának felterjesztettem.

A székelykeresztúri állami tanítóképző igazgató-tanácsába az elhunyt Sándor János helyére, Borbély Sámuel nyugalmazott áll. tanítóképezdei igazgató neveztetett ki.

A helybeli állami polgári leányiskolába Poór Gizella tanítónő helyére Musza Mária salgótarjáni áll. polgári iskolai tanítónő helyeztetett át.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur Czirmai Lajos felsőrákosi állami elemi iskolai tanítót, ki a marosvásárhelyi kir. itélőtábla által hűtlen kezelés vétsége miatt egy évi fogházra és egy évi hivatalvesztésre ítéltetett, állomásától elmozdította és az ellene folyamatban volt fegyelmi eljárást megszüntette.

Hivatalom munkássága az elmúlt hóban a vármegyei népoktatás állapotáról szóló részletes kimutatás összeállítására, — az állami elemi iskolák fűtési szükségleteinek megállapítására, — az állami és államilag segélyezett községi elemi iskolák ifjúsági könyvtárának forgalmára, a könyvtárak beszerzési árának törlesztésére, végül az állami és államilag segélyezett községi elemi népiskolák 1909—10. évi tantervének és órarendjének felülvizsgálására terjedt ki.

Az elmúlt hó alatt a vármegyei közigazgatás különböző viszonyait buzgón tanulmányoztam. Tanulmányaim eredményei a következők:

1. A vármegye teljesen be van népesítve iskolákkal. Iskola csakis Ábránfalva, Décsfalva, Jásfalva, Magyarandrásfalva, Nagykedo és Tibód községekben nincsen. Ezen községekben iskola nem is létesíthető, mivel a tankötelesek száma 4—15 között váltakozik.

2. A kisműdi református, a korondi községi, a zetelaki, lövétei, székelybethlenfalvai, nyikómalomfalvai és fenyédi róm. kath. elemi iskolák fejlesztése elodázhatatlan. Vonatkozó javaslatokat lesz szerencsém az ülés folyamán előterjeszteni.

3. Az atyhai, bözdüjfalusi, kápolnásfalusi, nyikómalomfalvai, székelylengyelfalvai székelyvécei és szentegyházfalvai róm. kath., továbbá az erkei görögkeleti, a firtosváraljai és süki községi elemi népiskolák elhelyezése nem megfelelő; de remény van ahhoz, hogy ez iskolák 1910. október hó 1-ig törvényeszerű elhelyezést nyernek; ellenben a szentdemeteri róm. kath., a csehétfalvai unitárius, az erdőfüle (egy tanterem), a hodgyai és kányádi református, a homoródbenei, magyarfeleki és székelyhidegkuti gör. keleti, a bétai, gagyai, homoródujfalusi, kecsedkifaludi, kénosi, korondpálfalvi, oroszhegydiafalvai és székelyvarság nagykutpataki, a székelyfancsali, a székelymagyarosi és székelyvarsági községi, végül a szentkeresztbányai magán elemi iskola elhelyezése nemcsak tarthatatlan, de reménytelen is.

4. Kulturpolitikai szempontból élénk figyelemben részesítendőek: a homoróddaróci, homoródbenei, erkei, magyarfeleki, székelyhidegkuti és székelyandrásfalvai elemi népiskolák.

5. A vármegye területén egyetlen kisdudóvoda van. Ez a székelyudvarhelyi községi kisdudóvoda, melynek államosítását tervbe vettem. Ezen-

kívül 5—6 évi turnusra felosztva, a következő községekben ohajtok állami kisdudóvodát szervezteni:

Siklód, Székelyderezs, nagygalambfalva, Körispatak, Székelysombor, Felsőrákos, Agyagfalva, Homoróddaróc, Oklánd, Székelyszenterzsébet, Magyarhermány, Kissolymos, Fiátfalva, Olsztelek, Nagysolymos, Homoródszentpál, Bardóc, Bibarcfalva, Korond, Székelyudvarhely, Karácsonfalva, Homoródszentmárton, Székelyszáldobos, Siménfalva, Alsóbödögfalva, Székelydalya, Ujszékely, Szent-ábrahám, Kisbaczon és Bágy.

Székelyudvarhely, 1909. aug. 11.

Rhédi János s. k.
hivatalvezető kir. s. tanfelügyelő.

HIREK.

KURUC DAL.

Huzzad, huzzad a hegedüt,
Szakadjon a hurja;
Ha egyiket elvégezted,
Kezd el a másót újra.
„Nosza rajta jó barátim
Igyunk egészséggel,
Menjen táncra ki-ki köztünk
Az ő kedvesével.”

Nincs e földön, sem az égben
A magyarnak párja;
Hogyha táncol, a nótáját
Énekelve járja.
Rajta fiúk, magyar fiúk
Harsogjon a nóta:
Rákóczynek lelke legyen
Előttünk a kóta!!

József János.

— **Iparfejlesztő bizottsági ülés.**
Udvarhelyvármegye iparfejlesztő bizottsága tegnap d. u. 5 órakor Ugron Ákos főispán elnökle alatt ülést tartott, melynek lefolyásáról jövő számunkban hozunk tudósítást.

— **Rendtartományi gyűlés a helybeli zárdában.** Az erdélyrészi szent Ferenc rendfőnökség az idéni nagygyűlést a helybeli zárdában tartotta. Mint hivatalosok részt vettek: P. László Polykárp több ideig erdélyrészi rendtartományi főnök és 6 év óta a magyar-osztrák monarchia területén levő ferencrendiek képviselője Rómában; Simon Jenő szintén több éven át érdemes rendtartományi főnök s a Ferencz József-rend lovagja; P. Kory Ottó jelenlegi provinciális; P. Trefán Leonárd rendfőnök kelyettes és a „Szent Ferenc Hirnöke” szerkesztője; P. Béres Gaudenc, Rozsnyay Barnabás Rómában végzett theologiai tanárok; P. Kaszay Kelemen dévai és P. Biró Lőrinc dézsi zárdafőnök, mint rendtartományi tanácsosok. A gyűlés határozata folytán a helybeli zárdaszemélyzete: P. Csiszér Bonaventura zárdafőnök, P. Máthé Özséb helyettes zárdafőnök, a IV., V. és VI. osztály tanítója a róm. kath. fiúiskolánál, P. Sinka Antal hitszónok; fr. Nagy Simon és fr. Biró Guidó szakácsok és sekrestyések.

— **A Székely Dalegylet sorsa.** A székelyudvarhelyi Székely Dalegylet kedden este tartotta meg évi rendes közgyűlést Dr Ráczkóvi Sámuel elnök, majd később Nagy János működő tag, ideiglenesen megbízott elnök vezetésével. A tárgysorozat legfontosabb pontját az egylet további fönmaradásának kérdése képezte. Szavazás útján a jelen voltak túlnyomó része kimondotta, hogy a

Székely Dalegylet 25 éves koszorú multját semmisségbe veszni nem engedik, e helyett szélesebb körű akciót indítanak és új erővel az egylet megerősítése mellé állanak s a város közönségét is ily irányban támogatás nyújtására kérik. Az eddigi vezetőség sajnálatos, mert végleges lemondása következtében, ideiglenes vezetőségre bízták az ügyeket, míg a közelebről megtartandó rendkívüli közgyűlés — ujakat választ. Mindenesetre kívánatos, hogy az utóbbi időben előfordult érdeklődés hiánya miatt oly sokat szenvedett Dalegylet egy maradandóbb és nyugodtabb jövőhöz jusson és városunknak ismét — mint hajdan — büszkeségévé váljon.

— A városi tanács védekezése.

Mult számunk megjelenése előtt nem vettük észre, hogy a polgári önképzőkör helyiségeinek felmondása ügyében Soó Domokos v. tanácsos, h. polgármester és Dr Pál Ernő v. tiszti-ügyész urak aláírásával nyilatkozatot bocsátottak közre — a városi tanács álláspontjának védelmére. Mi teljes tisztelettel meghajlunk a tanács hivatali helyiségeinek túlszofaltságára, türethetlenségére vonatkozó érvelésük előtt s azt kétségbe sem vontuk. Azt azonban kijelentjük, hogy új hivatalt, az eddiginél nagyobb személyzetet — tudunkkal — nem állítottak be. Eddig a meglevő hivatalok (még a vámkazalóság is) elfértek az emeleten. Ha tehát a vámkazalóság külön szobát kapott, akkor a többi hivatalok még jobban el kell férközzenek. Hogy pedig teljesen megfelelő helyük legyen, azt csakis az új városház felépítésével érhetjük el. A mit különben a közbirtokosságtól kölcsönvett 300,000 koronából már évekkal előbb meg lehetett volna cselekedni. Ma már ez összegből van ugyan 300, de ezer nélkül. Nem vonjuk kétségbe, hogy a polgári önképzőkör igen jól és gazdaságosan értékesíti bérelt helyiségét. Ez az ő érdeme s meri kulturális célja van, magának a városnak is dicsősége. Ha pedig a város a körtől évi 1500 korona bért kap s még a tüzoltóság őrhelye és szertára is ott lehet, azzal eléggé ki van használva az a ronda épület, melynek ablakait az ige tartja, téli fűtéséről meg beszélni sem lehet. Ha a Minder féle házat lebontják, háza van még a városnak: egy-két szobát könnyebben kiüríthet, mint — egy szobáért az egész emeletet nagy épületet. A pótdadó emelkedés — sajnos — nagyon is nem „csak üres agyrem.” Hiszen évről-évre szaporodik anélkül, hogy valami kézzel fogható eredményt látnók. Az önképzőkör egylet, mint olyan természetesen jogi személy. De annak tagjai külön-külön teherviselő polgárai a városnak. Ezt semmiféle fiskális rabuliztikával ledisputálni nem lehet. Ha pedig városi polgárokból áll az egylet s annak érdekeit — alaposok nélkül — veszélyeztetni a tanács, akkor nem lehet „idegen (?) lében kanál” egy helyi újság, ha azt kötelességszerűen védelmébe veszi és mint kulturális közügyet tárgyalja. Különben — azt hisszük — a közérdekben mindig jobb, előnyösebb, ha még az „idegen (?) lében kanál szerepére” is inkább vállalkozunk, minthogy összesügvá-búgva mutyizunk és panamázzunk, éppen a közérdek mérhetetlen kárára... Mivel abból pezsgős, bevert-tükrös vacsorák és gyakori éjszakai dorbézolások keletkezhetnek ugyan, de az ilyen tevékenység-ből sem a kultúra, sem pedig a polgári társadalom semmilyen előnyököt nem kaphat. Az ilyen ügyektől némelyeket bizonyos ideig *represszetheti* a polgárságot lenéző *büszkeség*, de az sem tarthat — örökké... Végül mi csak örvendeni tudunk, hogy a tanács az egylet vezetőségével megegyezett és

így a körnek 1910. április hó 24-ig megkegyelmezett. Felszólalásunkkal mi is csak ezt akartuk elérni s így nyugodtan bizzuk álláspontunk helyességének elbírálását a nagyközönségre.

— **Iskolai értesítés.** A székelyudvarhelyi róm. kath. elemi leányiskolában az 1909—10. iskolai évre a beiratkozások 1909. szeptember 1-én kezdődnek és bezárólag 9-éig tartanak, amikor az iskolai év ünnepélyes megnyitása Veni Sancte-val történik. Ugyanekkor nyílik meg a rendes óvónő vezetése alatt álló óvoda is, a melybe ugy fiu, mint leánygyermek felvétetnek. Tandij nincs. Az igazgatóság.

— **A Székely Egyesület a bankházi Ács Károly-féle alapítvány kamataiból 40—40 korona díjat tüzött ki 4 mezőgazdasági férficseléd s 3 háztartási nőcseléd jutalmazására.** A kik e jutalmat elnyerni akarják, tartoznak igazolni, hogy legalább öt év óta e megyében szolgálnak s szolgálatuk hűségével, pontosságával és becsületességével gazdáik legteljesebb elismerését kiérdemelték. Csatolniok kell továbbá a jutalomért való folyamodványukhoz cselédkönyvüket is és a lakóhelyük szerint illetékes községi előjáróság által részükre kiállított erkölcsi bizonyítványt. A jutalomért való pályázati kérelmet ekként felszerelve, folyó évi október hó 15-ig kell beadni az illető járás szolgabirojához, illetve Székelyudvarhelyen a város polgármesteréhez.

— **Gombos Sámuelné szül.** marosfele Lengyel Róza, Gombos Sámuel nyug. tanár köztisztviselőnek álló felesége, életének 62-ik, házasságuk 35-ik évében rövid szenvedés után e hó 10-én d. e. fél 10 órakor váratlanul elhalt Székelykeresztúron. Temetése nagy részvét mellett, csütörtökön délután volt. Halálát férjén és gyermekein: Gombos Rózsika férj. Viola Miklósné, Dr Gombos János ügyvéd és neje szül. Lukács Margit, Gombos Esztikén kívül testvérei: özv. Máthé Lajosné szül. Lengyel Gizella és gyermeke, özv. Felméry Mózesné szül. Lengyel Ilka és gyermekei, Ajtai K. Gyuláné szül. Lengyel Janka és gyermekei, valamint Dr Lengyel József vármegyei tisztii főorvos és neje Máthé Mariska és gyermeke, nemkülönbön unokahugai és unokaöccse: Báró Sebesy Sándorné szül. Lengyel Janka, Dr Solymossy Istvánné szül. Lengyel Sarolta és Lengyel József gyászolják.

— Jegyzők és orvosok illetménye.

A községi jegyzői fizetési alap létesítéséről szóló vármegyei szabályrendelet, valamint az orvosi alapról intézkedő belügyminiszteri rendelet szerint a községi kör- és segédjegyzők, valamint a községi és körorvosok fizetését, fizetési-egészítését, kor-, személyi és helyi pótlékát, esetleg lakáspénzét is, végre az orvosok uti átalányát a lakóhely szerint illetékes állami pénztárnak (adóhivatalnak) kell kiszolgáltatnia. Az említett illetmények felvételének megkönnyítése céljából, Wekerle Sándor miniszterelnök mint pénzügyminiszter most kiadott körrendeletében megengedi, hogy azok ama jegyzőknek és orvosoknak, a kik nem az adóhivatal székhelyén működnek, posta útján küldessenek el.

— **Kosaras táncvigalom.** A Zetelakán szünidőző tanuló-ifjúság folyó hó 22-én (vasárnap) a Szabó Gábor vendéglőjében az Olvasókör javára

MAGYAR ÁSVÁNYVIZ

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V.
Báthory-utca 5. szám

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Bojdzsár, idült gyomorba
ellen — — — — —
Borszéki Főkut az ásványvizek királya kőszvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység
ellen — — — — —
Bodoki Matild, alkális savanyúvíz —

Boross, vesebaj ellen — — — — —
Borhegyi hűgőhajtó — — — — —
Boholti, üdítő víz — — — — —
Előpatáki, sárgaság ellen — — — — —
Felsőrákosi Maria, légcsőhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő ital — — — — —

Horgász, étvágygerjesztő — — — — —
Kászonfőkut-Salutaris jód és lithium tartalmu
Répáti, égvényes ásványvíz — — — — —
Szekely-Szelters, idült gyomorba
ellen — — — — —
Sztójkai, cukorbetegség ellen — — — — —

Kérdezze meg az orvosát
és megtudja, hogy a

természetes ásványvíz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem
hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

zártkörű kosaras táncvigalmat rendez személyenként 1 K, családonként 2 K 50 f belépési díjjal. Kezdeté este 7 órakor lesz. Jelszó: jókedv és egyszerűség.

— **Korcsmai gyilkosság.** Nemesak a pálinka-ivás gyilkolja a székelyt, hanem — ha részegek lesznek — még a különben jó barátok is leölik egymást. Ilyen eset történt múlt vasárnap Óczfalván, hol Pál József (Alberté) és László Illés együtt mulattak. E közben összekülönböztek és László Illés bicskával Pál Józsefet leszúrta, aki rövid idő múlva kiszenvedett. Lászlót a csendőrség letartóztatta és a helybeli kir. ügyészség fogházába kísérte.

— **Kosaras-bál Hodgyában.** A Hodgya községben szünetelő ifjúság e hó 22-én (vasárnap) özv. Bedő Áronné házában zászló-alap javára kosaras táncvigalmat rendez, melyre a t. közönséget e helyen is meghívja a rendezőség. Belépés személyenként 80 f, családjegy 2 K. Jó borról és zenéről gondoskodtak. A mulatság d. u. 5 órakor kezdődik és másnap virradtig tart.

— **Egy városi tanácsos tanulmányútja.** Budapest székesfőváros polgármestere Rényi Dezső tanácsost minap Zürich város szemétegető telephéne és pormentes háziszemétegyűjtő berendezésének, továbbá Vitrijben a párisi háziszeméte különleges rendszer szerint történő feldolgozásának, több német város hasonló berendezésének, valamint a kátránnyal és egyéb szerekkel eszközölt utpormentesítésnek tanulmányozására küldötte ki. Mindenütt tesznek valamit a város ügyeinek előbbre vitelére érdekében. Nálunk az egyszerű aktagyártás mesterségével megelégszünk. Minek cammognánk valamivel előbbre? Hiszen nekünk így is nagyon jól van.

— **Tánciskola.** Simkovits József okl. táncitanító szeptember elején Székelyudvarhelyre érkezik és táncintézési tanfolyamát megtartja.

Méhészet.

Méhészeti előadások a Székelyföldön. Nagy János hetedik kerületi (székelye: Kolozsvár) állami méhészeti szaktanító folyó évi szeptember havában a következő székelyföldi községekben tart előadásokat: 9. és 10-én Szentkeresztbányán, 11-én Csiksomlyón, 12-én Gyergyócsoma falván, 13-án délelőtt Csikborsován, délután Csiksesicson, 14-én d. e. Csikszentléleken, délután Csikszentesen, 15-én Csikesekefalván, 16-án Oltszemen, 17-én d. e. Fotosmartonoson, délután Szentivánlaborfalván, 18-án d. e. Sepsibesenyőn, délután Albison, 19-én délelőtt Felsőcsernátonban, délután Futásfalván, 20-án Torján.

Szerkesztői üzenetek.

K. Gy. H. Az ugorka-saláta tényleg most a meleg időjárás miatt keserűbb mint máskor. Azonban a keserűség főoka nem annyira az ugorkában, mint inkább annak elkészítési módszerében keresendő. Ugyanis ha meghámozás, szeletelés beözás után az ecetet azonnal ráönti és feltalálja, így a legjobb ugorkának is keserűsége lesz. De ha ecetezés előtt minél tovább sózva hagyja, a keserű levelet leönti s az ugorkát kicsavarja és azután ecetezi meg, akkor keserű nem lehet. Szíves üdvözlét!

H—a. P. A szüntelen való nevetés bizonyos vizesű, tartalom nélküli egyént jelent. A társaságokban levő vice mesterek tréfáit ugyan nevetik a hallgatók, de azért igen kevésre becsülik azok szerzőit, sőt ugynevezett udvari bolondoknak tartják. Különben is igen mély és gyakorlott elmésség kell ahhoz, hogy valaki egy társaságot tréfával tudjon szórakoztatni s nehogy a rendes dolgából kifogyva, csömört okozó témákra fanyalodjék. A mindenkori kész tréfa olyan mint a hazugság; ezt és azt sem hiszik el, hogy a tréfás ember okos szót is szólhat. A tréfával csak úgy élhetünk tehát, mint a sóval az ételek között. Kévs jó ízű: az igen kevés vagy sok, mindent elront.

Eladó méhek. Tenyésztésre és tartásra igen kitűnő eladó méhek kaphatók kúpos kasban Énlakán (Udvarhelymegye). Értekezhetni a lelkésszel.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Magyar királyi államvasutak.

Üzletvezetőség Kolozsvártól.

21951 1909—II. szám.

Versenytagyalási hirdetés.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége nyilvános versenyt hirdet a magyar királyi államvasutak Tóvis állomásán létesítendő feivélteli épület egyik két emeletes pavilonjának, valamint a hozzá csatlakozó földszintes földalék épületnek előállítására céljából szükséges munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az ajánlati minta és a szerződés tervezete, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége pályafentartási és építési osztályánál (Boeska-tér 4 szám II. emelet 52 ajtó sz.) valamint a nagyenyedi osztálymunkácsnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlattételhez szükséges nyomtatványok díjtalanul megszereshetők.

Az ajánlatot, valamint a hozzá tartozó mellékleteket szabályszerű okmánybélyeggel kell ellátni, az ajánlatot és mellékleteit két tanu előttemezése mellett alá kell írni és az ajánlatot mellékleteivel pecsételt ellátott fonállal kell összefűzni.

A szabályszerűen kiállított ajánlatot és mellékleteit pecsételt lezárt sárvényben bor-

tékban kell elhelyezni és legkésőbb 1909 évi augusztus 28-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének titkárságánál közvetlenül, vagy posta útján beküldeni.

Az egyes munkanemekre külön-külön is lehet ajánlatot tenni.

Az ajánlat borítékát következő felirással kell ellátni.

Ajánlat a 21951 II. számú versenytagyalási hirdetésben kiírt munkálatokra.

Ajánlattevő köteles bánatpénz gyanánt az általa ajánlott végösszeg 5 százalékát készpénzben vagy biztosítékképpen értékpapirokban hivatkozással a jelen hirdetés számára legkésőbb az ajánlat benyújtását megelőző napon vagyis 1909. évi augusztus hó 27-én délután 1 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének gyűjtőpénztárába (Boeska-tér 4 szám földszint) letenni.

A bánatpénzről szóló, letétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapirokat a budapesti áru és értéktőzsdén legutóbb jegyzett, de a névértékét meg nem haladó árfolyam szerint számítjuk.

Csak szabályszerűen kiállított, pecsételt lezárt sárvényben borítékban elhelyezett ajánlatokat fogunk tárgyalás alá venni.

Bánatpénz nélkül vagy elkésve benyújtott, valamint az olyan ajánlatokat, melyeket nem az előirt módon tesznek, vagy a melyből valamely melléklet hiányzik nem vesszük figyelembe.

A beérkezett ajánlatokat 1909 évi augusztus hó 28-án déli 12 órakor fogjuk felbontani, a mikor az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Az ajánlatok felett 1909. évi szeptember hó 30-ig történik döntés és ajánlattevők ajánlataikkal ezen időpontig kötelezettségben maradnak.

Olyan ajánlattevők, kik szóban forgó ipari munkálat teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily ipari képesítéssel bíró megbízottat megnevezni.

Az ajánlattevőknek vagy megbízottjainak ipari képesítésére és a cég bejegyzésére vonatkozó adatok az ajánlatokban felemlítendőek és igazolandók.

Az ajánlattevők, kik a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségével ez ideig üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg előtte ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyványával igazolni, a melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Alőírtott üzletvezetőség fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlati árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Kolozsvár, 1909. augusztus hó.

AZ ÜZLETVEZETŐSÉG.

(Utánnymás nem díjazunk)

Magyar kir. államvasutak.

224296—909. F. IV. szám. Igazgatóság.

Hirdetmény.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur folyó évi július hó 17-én kelt 56755/III. sz. engedélye alapján folyó évi augusztus hó 10-től visszavonásig:

1. a magyar belforgalomban (Fiumét is beleértve), továbbá a magyar, az osztrák és a bosnyák-hercegovinai vasutakkal való forgalomban feladásra kerülő kocsiakománnyu teheráru küldemények felvételénél — az élőállat, friss hus, friss gyümölcs, friss főzelék és tojás küldemények kivételével — a vasúti üzletszabályzat 55. §-a (3) bekezdésében és az ahhoz tartozó IV. díjszabási póthatarozmányban előirt eljárás fog alkalmaztatni;

2. Az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kívül fekvő államokra rendelt kocsiakománnyu teheráru küldemények, — az élő állat, friss hus, friss gyümölcs, friss főzelék és tojás küldemények kivételével — a mennyiben azok elszállítása azonnal meg nem történhetik s a feladó áruját a pályaudvaron kívánja tároltatni, a rendelkezésre álló tároló helyek befogadási képességéhez mérten, a vasúti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (2), illetőleg a magyar szent korona területén érvényes vasúti üzletszabályzat 55. §-a (2) bekezdésében és az ahhoz tartozó I—III. díjszabási póthatarozmányokban foglalt rendelkezéseknek megfelelőleg, csakis a lehető elszállításig való ideiglenes megőrzésre fogadtatnak el;

3. az üzletszabályzatban és díjszabásokban meghatározott hely, illetve kirakási idő az üzletszabályzat 69. §-a (7) bekezdése alapján 9 nappali órára szállítatnak le.)

Értesítjük továbbá a t. szállító közönséget, hogy az üzletszabályzat 56 §-a (4) bekezdése, illetőleg a vasúti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (3) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján a Fiuméba rendelt gabonaszállítmányok, örmények és hüvelyesek (bab), valamint az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kívül fekvő államokra rendelt gabonaszállítmányok és örmények, az üzletszabályzat 55. §-a (3) és a vasúti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (2) bekezdése, illetőleg a magyar szent korona területén érvényes üzletszabályzat 55. §-a (2) bekezdésének alkalmazása mellett is, közérdekek érvényesítése szempontjából lehetőleg soron kívül fognak továbbíttatni.

Budapest, 1909. évi augusztus hó 7.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Utánnymás nem díjaztatik.

* Jegyzet. A 9 nappali óra a közhírré tett rakatári órák kezdetétől annak megszaktítás nélkül való befejeztig terjedő időtartam alapul vétele mellett számítatik.

